

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	1
Kaupunginhallitus	260	30.05.2022	22	
Kaupunginvaltuusto	154	13.06.2022	36	

1973-2022 (00 01 02, 12 00 02, 12 01 02)

Vastaus valtuutettu Abdullahi Sultanin ym. aloitteeseen koskien Suomi toisena kielenä (S2) -opetuksen kehittämisestä Turun kouluissa

Tiivistelmä: -

Kh § 260

Monikulttuurisen opetuksen suunnittelija Annika Rae ja S2-opetuksen yhdysopettaja Lotta Ilmasti 10.5.2022:

Turun kaupunginvaltuutettu Abdullahi Sultan ym. ovat tehneet valtuustoaloitteen Turun perusopetuksen suomi toisena kielenä -opetuksesta. S2-opetusta on järjestetty Turussa jo pitkään, ja Turku on ollut ensimmäisten järjestävien kuntien joukossa koko Suomen mittakaavassa. Turku pyrkii pysymään S2-opetuksen järjestelyissä ja kehityksessä valtakunnan aallonharjalla ja kasvatamaan tekijöidensä osaamista sekä tietotaitoa jatkuvasti.

S2-opetus on ollut esillä kriittisessä valossa valtakunnallisesti muutamana viime vuonna joissakin yhteyksissä. Osa näissä keskusteluissa esille nousseista asioista ovat sisällöltään rinnasteisia valtuutettujen huolenaiheiden kanssa. Pyrimme vastaamaan näihin kysymyksiin sekä avaamaan Turun käytänteitä oheisessa vastauksessamme. Tiedostamme myös joitakin valtuustoaloitteessa esiin nousseita haasteita, ja pyrimme vastaamaan siihen, miten Turussa tällä hetkellä työskentelemme kehittääksemme näitä asioita.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän valinta Turun perusopetuksessa

Suomi toisena kielenä -opetus (S2, STK) on tarkoitettu kaikille oppilaille, jotka käyttävät suomen lisäksi muita kieliä kotona. Opetuksessa noudatetaan valtakunnallista opetussuunnitelmaa, joka on täsmennetty kunnittain. S2-opetus ei ole tukiopetusta.

Kielitaitoon liittyy monta eri osaa. Keskeisimmät osa-alueet ovat kielellä puhumisen taito, kielellä lukemisen taito, kielellä kirjoittamisen taito ja kuullun ymmärtämisen taito. Jos oppilaan taso ei jollain näistä vastaa suomea äidin-kielenään käyttävän tasoa, hänelle valitaan S2-oppimäärä.

Turun perusopetuksessa jokainen monikielinen oppilas on oikeutettu S2-oppimäärään, jos se on hänen etunsa. Väestörekisterimerkintä toimii suuntaa antavana, mutta myös niissä tapauksissa, joissa väestörekisteriin on merkitty äidinkieleksi suomi, voi oppilas saada S2-statusen, jos todellinen kotikieli on jokin muu.

1. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen varhaiskasvatuksesta, suomen kielen oppimäärä valitaan esiopetuksen ja huoltajien yhteistyössä. Esiopetus suosittelee sopivaa oppimäärää ja huoltaja tekee päätöksen. Varhaiskasvatuksessa on käytössä Kielipeda-työväline oppilaan kielitaidon kehityksen seuraamiseen, ja tavoitteena on vakinaistaa Kielipedansystemaattinen käyttö. Esiopetus siirtää tiedon oppilaan kielitaidosta perusopetukseen.
2. Jos monikielinen oppilas tulee varhaiskasvatuksen ulkopuolelta tai hänen suomen kielen taidostaan ei ole muulla tavoin todettua varmuutta, hänen oppimääräkseen valitaan suomi toisena kielenä. Oppilaan opettajat tutustuvat oppilaaseen ja arvioivat hänen suomen kielen

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	2
Kaupunginhallitus	260	30.05.2022	22	
Kaupunginvaltuusto	154	13.06.2022	36	

taitoaan. Oppimäärästä keskustellaan huoltajan kanssa ensimmäisen syyslukukauden aikana. Koulu suosittelee oppilaalle joko S2-oppimäärää tai suomi äidinkielenä -oppimäärää oppilaan edun mukaisesti oppilastuntemuksen perusteella. Huoltaja tekee päätöksen oppimäärästä.

3. Jos oppilas tulee kouluun kesken perusopetuksen, tarve S2-oppimäärästä päätetään lähettävän koulun arvioon perustuen.
4. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavasta opetuksesta, hänelle valitaan S2-oppimäärä.

Oppilaan kielitaito kehittyy koko ajan. Oppimäärää voidaan tarvittaessa muuttaa. On suotavaa, että oppimäärän valinta on pitkäkestoinen, minkä vuoksi päätös tulee tehdä aina harkiten. Oppimäärästä käydään keskustelua erityisesti perusopetuksen alkaessa, siirryttäessä alkuopetuksesta kolmannelle luokalle sekä ala- ja yläkoulun nivelvaiheessa. Yhdeksännen luokan aikana oppimäärän vaihtoa ei enää suositella. Tavoitteena on ennen kaikkea, että oppilaalla on hänen oppimistaan parhaiten tukeva oppimäärä.

Kaikki käytänteet eivät ole kaikissa Turun kouluissa vielä vakiintuneet, mutta työskentelemme sen eteen, että kuluvan kalenterivuoden aikana käytännöt noudattaisivat samoja linjoja. Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä on käynnistynyt vauhdilla kuluvana lukuvuonna, ja tavoitteena on luoda tähänkin nivelvaiheeseen selkeät mallit, jotka tukevat oppimäärän valintaa heti perusopetuksen alusta. Esiopetuksessa on otettu käyttöön Kielipeda työkalu, jonka avulla voidaan seurata ja kuvata lapsen kielitaidon kehitystä. Esiopetukseen on oppimäärästä keskustelun tueksi laadittu keväällä 2022 lisäksi huoltajille jaettava esite, jossa kerrotaan S2-oppimäärästä perusopetuksessa. Uutena yhteistyön mallina järjestettiin huhtikuussa 2022 esi- ja alkuopetuksen opettajille pedagogiset alueelliset iltapäivät, joiden teemana oli monikieliset oppijat.

Suomi toisena kielenä oppimäärän rooli ja tavoitteet

Suomi toisena kielenä -opetuksen tavoite on tukea lapsen monikielisyyden kasvua ja tukea oppilaan akateemisen suomen taidon kehittymistä. S2-opetus kannustaa hyödyntämään muitakin oppilaan osaamia kieliä suomen kielen ja muiden aineiden opiskelussa. Tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan riittävä kielitaito eri oppiaineiden opiskelua varten. Opetus antaa oppilaalle välineitä kehittää kielitaitoaan jatkuvasti myöhemminkin elämässä. S2-opetuksessa vahvistetaan oppilaan positiivista kuvaa itsestään viestijänä ja autetaan häntä hahmottamaan omia vahvuuksiaan sekä käyttämään kieltä rohkeasti.

Oppilas ei siis jää ilman mitään, mikä tapahtuu omassa luokassa, vaan hän saa erityisesti lisää. S2-opetus jatkuu koko peruskoulun ajan, jos sille on tarve. Järjestelyjä voidaan tarvittaessa helposti muuttaa. S2-oppimäärästä on oppilaalle kuitenkin vain etua, sillä silloin opettajat osaavat auttaa myös muissa oppiaineissa. Myös arvioinnissa huomioidaan silloin, että suomi ei ole oppilaan vahvin kieli.

Suomea voi opiskella toisena kielenä myös lukiossa ja ammatillisissa opinnoissa. Jatko-opintoihin hakeutuminen onnistuu myös S2-oppimäärällä. Opetushallitus suosittelee yhdenvertaista kohtelua korkeakouluihin hakeutuville. Tavoite on, että suomen kielen oppimäärällä ei ole merkitystä opiskelijavalinnoissa. Esimerkiksi Turun ja Helsingin yliopistot toimivat näin.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	3
Kaupunginhallitus	260	30.05.2022	22	
Kaupunginvaltuusto	154	13.06.2022	36	

Huoltajien ja koulun välisen yhteistyön vahvistaminen S2-asioissa

Jokainen koulu tekee yhteistyötä huoltajien kanssa. Koulukohtaisissa opetus-suunnitelmissa on kuvattu kodin ja koulun välisen yhteistyön tarkempi toteutustapa. Kouluja on ohjeistettu käyttämään tulkkipalveluita huoltajatapaamisissa. Turun perusopetuksessa on useita omakielisiä opettajia sekä omakielisiä koulunkäynninohjaajia, jotka auttavat tiedotuksessa sekä muussa yhteistyössä, kun kyseessä on monikielinen perhe. Lukuvuodesta 2021–2022 lähtien perusopetuksessa on ollut lisäksi kaksi monikulttuurisen opetuksen konsultoivaa erityisopettajaa, joiden työnkuvaan kuuluu opetushenkilöstön konsultointi ja tukeminen ko. yhteistyössä. Vahvaa yhteistyötä tehdään myös erilaisten hankkeiden ja toimijoiden kanssa, esimerkiksi Monikulttuurinen varhaiskasvatus, koulu ja koti ry:n Linkkikioski-hankkeen kanssa.

Kouluja on kannustettu järjestämään omakielisiä vanhempainiltoja. Henkilökohtaisista kutsuista huolimatta osallistujamäärä on näissä jäänyt usein valittavan alhaiseksi, mutta tilaisuuksia pyritään taas koronataulun jälkeen toteuttamaan, ja niihin pyritään löytämään entistä toimivampi malli.

Opetuksen järjestämisen käytänteitä

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus on äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärä. Kaikki oppilaan viikkotunnit ovat samaa oppimäärää riippumatta siitä, missä oppilasryhmässä hän opiskelee. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana on aina oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe, joiden mukaan opetus suunnitellaan. Jos oppilaan peruskielitaidossa on isoja puutteita, hän yleensä hyötyy eniten erillisestä S2-opetuksesta. Sitä mukaa kun oppilaan kielitaito vahvistuu, häntä voidaan integroida yhä enemmän suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen ryhmään.

Suomi toisena kielenä tai ruotsi toisena kielenä -opetusta järjestetään jokaisessa Turun peruskoulussa. Koulu saa tuntiresurssin S2-opetukseen vieras-kielisten oppilaiden oppilasmäärän perusteella. Koulun rehtori kohdentaa resurssin koulunsa sisällä. Kahden viime vuoden aikana koulujen S2-opetuksen tuntiresurssia on saatu lisättyä Opetus- ja kulttuuriministeriön koronahankeavustuksen turvin.

S2-oppimäärän opetus järjestetään Turun peruskouluissa seuraavilla opetushallituksen suosittelemilla tavoilla:

- Oppilas opiskelee koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärän S2-ryhmässä. S2-opettaja vastaa koko oppimäärän tavoitteiden ja sisältöjen toteutumisesta sekä oppilaan oppimisen arvioinnista.
- Oppilas opiskelee osan äidinkielen ja kirjallisuuden tunneista S2-ryhmässä ja osan suomen kielen ja kirjallisuuden ryhmässä. Tällöin luokanopettaja tai äidinkielen opettaja ja S2-opettaja suunnittelevat opetuksen yhdessä. He vastaavat myös oppilaan oppimisen arvioinnista yhdessä.
- S2-opetusta voidaan antaa myös luokanopettajan tai äidinkielen opettajan ja S2-opettajan samanaikaisopetuksena. Opetuksen suunnittelu ja oppilaan oppimisen arviointi tehdään opettajien yhteistyönä.

Suomi toisena kielenä -tunnit sijoitetaan lukujärjestykseen pääsääntöisesti rinnakkain suomen kielen ja kirjallisuuden tuntien kanssa.

S2-opettajien kelpoisuus ja tilanne Turun perusopetuksessa

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	4
Kaupunginhallitus	260	30.05.2022	22	
Kaupunginvaltuusto	154	13.06.2022	36	

Suomi toisena kielenä -aineenopettajan pätevyyteen vaaditaan äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan kelpoisuus. Luokanopettaja on kelpoinen opettamaan omalle luokalleen sekä muille luokille suomi toisena kielenä -oppimäärää luokanopettajan pätevyydellä ja virkanimikkeellä.

Turussa valtaosa oppimäärästä on korkeasti koulutettujen kielellisten kysymyksiin erikoistuneiden opettajien opettamaa. Lukuvuonna 2021–2022 pätevät S2-opettajat toteuttavat noin 75 % Turun kaupungin perusopetuksen S2-opetuksesta, kun tuntiresurssi (yhteensä noin 400 vuosiviikkotuntia) suhteutetaan koko kaupungin tasolle. Jäljelle jäävä tuntimäärä on pääosin luokanopettajien opettamaa S2-opetusta. Tavoitteenamme on nostaa S2-opettajien antaman opetuksen osuutta kokonaisresurssista lukuvuonna 2022–2023.

Turun kaupunki kannustaa ja mahdollistaa opettajiensa osallistumisen eri tahojen tuottamaan täydennyskoulutukseen sekä valtakunnallisiin seminaareihin ja järjestää lisäksi myös itse monenlaista, ajankohtaista täydennyskoulutusta, muun muassa kielitietoisuudesta.

Lopuksi

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetusta suunnitellaan ja toteutetaan Turun perusopetuksessa opetussuunnitelman mukaisesti ja perusopetuslakia noudattaen. Oppimäärän valinnassa lähdetään liikkeelle oppilaan tarpeista, ja oppilaalle valitaan aina hänen etuaan parhaiten vastaava oppimäärä. Turku työskentelee tavoitteellisesti sen eteen, että oppimäärän valinnassa tulisi tulevaisuudessa paremmin esiin huoltajan ääni ja että oppimäärän valintaperusteet olisivat selkeämmät ja ennen kaikkea läpinäkyvämmät.

Turun perusopetuksen S2-opettajat ovat alan ammattilaisia ja opetusta toteutetaan opetussuunnitelmassa määritellyillä tavoilla. Oppilaan koko koulupolun kattavaa suunnitelmallista yhteistyötä eri toimijoiden välillä aina varhaiskasvatuksesta jatko-opintoihin pyritään jatkuvasti ja suunnitelmallisesti kehittämään.

Oheismateriaali 1 Valtuutettu Abdullahi Sultanin ym. aloite

Kaupunginhallituksen ehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee edellä olevan vastauksen tiedoksi ja aloitteen käsitellyksi.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Kv § 154

Oheismateriaali 1 Valtuutettu Abdullahi Sultanin ym. aloite

Kaupunginhallituksen ehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee edellä olevan vastauksen tiedoksi ja aloitteen käsitellyksi.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Jakelu

tied Sultan Abdullahi